# GAZETA LWOWSKA

We Srode | Nro. 148. | 28. Grudnia

## WIADOMOŚCI KRAIOWE.

*— Ze Lwowa. —*

O smutnym wypadku śmierci Cesarza Alexandra, o którym ieszcze pod d. 16. b. m. donosiliśmy, zawiera Dostrzegacz Austryiacki z d. 20. t. m. wiadomości następuiące, datowane z Wiednia d. 19. Grudnia:

Dnia 14. t. m. doszła publiczności naszéy wiadomość o całkiem niespodziewanéy śmierci N. Cesarza Rossyyskiego z szybkością, z iaką wielkie i szczególniéy smutne zdarzenia rozszerzać się zwykły.

Doniesienia Ces. Austryiackiego Zastępcy Konzula w Warszawie z d. 9. t. m. zawierały naypierwéy doniesienia, że Cesarz Alexander umarł w d. 3. t. m. w Taganrogu po krótkiéy chorobie, i że miasto Warszawa w głębokim smutku była pogrążoną, chociaż przyczyny tegoż nie wyiawiano publicznie.

Ztąd były powody do nadziei, że doniesienie to zasadzać się może na fałszywéy wieści w Warszawie rozniesionéy. Nie było wzmianki o żadnym akcie nowego Rządu i wszystko wkładało na nas obowiązek oczekiwać dalszego potwierdzenia téy wielkiéy nowiny, lub onéy zbicia pożądanego.

Od tego czasu rzecz ta niestety! przybrała postać, nie daiącą nam iuż powodu do wątpliwości, że Monarcha, którego imię zaymie nayświetnieysze mieysce w historyi, wydartym został Swoim Ludom i Światu!

W nocy z d. 13. na 14. i rano d. 14. żadna nie nadeszła wiadomość, mogąca mieć naymnieyszy związek z owem smutnem zdarzeniem; cisza, zanadto nakazuiąca domyślać się prawdy onegoż. W d. 17. otrzymali tuteysi kupcy doniesienia z Lipska z d. 14. odwołuiące się do wiadomości otrzymanéy w d. 13. w Berlinie od Król. Pruskiego Konzula w Warzawie, a zgadzaiącéy się z raportem Ces. Austryiackiego Zastępcy Konzula takiéyże treści z dnia 9. t. m. Doniesienia Posła w Dreznie potwierdziły w tymże samym dniu nadeyście owych doniesień do Berlina.

Dzisiay, d. 19., nadeszły znowu doniesienia z Warszawy; takowe oznaczaią dzień śmierci Cesarza na d. 1. Grudnia (*porówn. Gaz. nasz. z d. 16. b. m.*) i następuiące przywodzą okoliczności:

W d. 7. otrzymać miał W. Xiążę Konstantyn, naturalny Następca Tronu, doniesienie o zeyściu Cesarza Alexandra, po blisko 14-dniowéy chorobie — na którą Monarcha zaraz po powrócie Swoim z podróży do Krymu był zapadł, a którą wystawiaią, że to była silna gorączka nerwowa. Też same doniesienia zawieraią, że d. 8. W. Xiążę Michał wysłany został do Petersburga ze zleceniami Swoiego dostoynego Brata. Podczas odeyścia tego doniesienia (d. 10. Grud.) nie ogłoszono ieszcze żadnego aktu Rządowego nowego Panuiącego w Warszawie. Twierdzą tam, że pierwszy wydany będzie w Petersburgu.

Z resztą wiadomość o śmierci Cesarza Alexandra rozeszła się w d. 14. w całem Królestwie Polskiem, i zapewnie na wszystkich punktach Europy z tem samem będzie powzięta uczuciem, z iakiem onę w tych pismach udzielamy.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 21. Grudnia donosi o tem znowu pod artykułem: »*Z Wiednia d. 20. Grudnia*, co następuie:«

Dziś nadeszły pierwsze listy kupieckie z Odessy z d. 10. b. m. nadmieniaiące o smutnym wypadku w Taganrogu. Donoszą pokrótce, że Cesarz Alexander umarł d. 19. Listopada (1. Grudnia) między 10tą i 11tą godz. przed południem w Taganrogu. Data zgadza się aż nadto z ostatniem doniesieniem z Warszawy, aby ie nie inaczéy, iak tylko za nowe potwierdzenie tego nieszczęśliwego wypadku uważać.

---

*— Z Wiednia d. 17. Grudnia. —*

N. Pan naywyższą Swoią uchwałą z d. 24. Listopada r. b. raczył katedrę biblii nowego testamentu przy Uniwersytecie Lwowskim nayłaskawiey poruczyć JX. Jakubowi Gierowskiemu.

C. K. Akademiia rycerska Terezyiańska obchodziła w d. 11. t. m. pamiątkę odnowienia tego przez N. Pana dla ukształcenia młodzi ślacheckiéy instytutu.

---

W d. 2. Stycznia 1826 o godzinie 10 rano i w dniach następnych przedsięwzięte będzie w sali klasztoru Franciszkańskiego czwarte losowanie otworzonéy w roku 1821 pożyczki 37 mil. 500,000 ZR. w M. K.

Losowanie nastąpi w obecności dwóch C. K. nadwornych Komissarzy, Radcy nadwornego C. K.

)(

powszechnéy Kamery nadwornéy, Kawalera Fülјod, i Dyrektora procentowego długu Stanu, Radcy nadwornego Szarf, tudzież Członka Dyrekcyi uprzyw, Austr. narodowego banku, z uwagą na plan ciągnienia ogłoszony, z zachowaniem postępowania w Uwiadomieniu z d. 7. Grudnia 1821.

Rezultat losowania będzie drukowany i do wiadomości powszechnéy podany, a wypłaty podług planu losowania, począwszy od 1. Kwietnia 1826 uiszczane będą przez C. K. ogólną kassę długów Stanu i dom wexlowy M. A. Rothszylda i synów w Frankfórcie nad Menem.

---

Gazeta Preszburgska donosi: »Postrzeżenia udzielone Stanom na 27. posiedzeniu przez Izbę Magnatów, w d. 12. t. m. iakeśmy donosili, były tylko w dniu owém podyktowane a dnia następuiącego 13., na posiedzeniu cyrkularném od godziny 9 do 10 trwaiącém, wzięte pod rozwagę. O godzinie 11 rozpoczęło się 23. posiedzenie Stanów na którem ułożone zostały odpowiedne postrzeżenia i takowe przez Deputacyią Izbie Magnatów o godzinie 1 zebraną, przesłane, takowe zaraz rozpoznano, i z małą odmianą na powrót odesłano Izbie Stanow, która ie dopiero iednomyślnie przyięła. Poczém obiedwie Izby mianowały Deputacyią, która proiekt ten do adresu dziękczynnego i dalszego przełożenia N. Pana podług zwyczaynéy formy ma ułożyć.— Podczas gdy ta Deputacyia tém iest zaięta, Stany naradzaią się nad dalszemi przełożeniami, które nayłaskawsze Król. propozycyie przepisuią na posiedzeniach cyrkularnych, rozpoczętych iuż w d. 14. t. m.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Ameryka Hiszpańska.

Listy prywatne z Limy do d. 3. Sierpnia, donoszą, że Jenerał Boliwar odprawił swoy wiazd do stolicy Kusko, gdzie władze mieyskie wyszły na iego przyięcie.

Podług wiadomości Londyńskich, towarzystwo złożone z mieszkańców Kuby do Mexyku zbiegłych, pracuie tamże nad zrewoltowaniem Kuby i w tém wydało odezwę, w którey wzywa Hiszpanów na wyspie Kubie, aby się dla oswobodzenia wyspy z Kreolami połączyli. W Alvarado w Mexyku spodziewano się Ministra Skarbu, aby, iak mowi gazeta Mexykańska, z tamtąd strzelał do zamku S. Juan d'Ullao złotemi kulami.

Dziennik Gwiazda donosi podług listów z Washingtonu: »Prezydent Ziednoczonych Stanów nie chciał posłać Reprezentanta na Kongres Panamski; Cesarz Brazyliyski i Rząd Buenos-Ayreski podobnież się mieli oświadczyć.

### Hiszpania.

Król mianował Biskupa z St. Ildefonso, Echanove, Arcybiskupem Tarragony w mieyscu zmarłego Cruz, Współczłonka byłey Rejencyi Urgielskiey.

Dziennik Gwiazda donosi z d. 10. Grudnia. Teraz wiadomo, że pożar w Eskuryialu, przypisywany początkowo złemyślącym, pochodzi z niedbalstwa kilku służących. Zapomnieli oni po odieździe Króla zagasić ognia na kominie. Płomien zaiął obicia i część sprzętów i zrządził szkody na 80,000 franków.

---

Dziennik Gwiazda z d. 10. Grudnia donosi z Madrytu z d. 29. Listopada co następuie: »Nuncyiusz Papiezki dawał wczoray wielki obiad na cześć nowego Posła Francuzkiego Margrabiego Moustier, na którym znaydowało się Ciało dyplomatyczne, Xiąże Infantado, Dowodca woysk Francuzkich Hrabia d'Arbaud Jouques, i wiele innych znakomitych osob. — Minister rezydent Jego katolickiey Mości przy Związku Szwaycarskim, P. Corpas, który na wiadomość o oddaleniu się P. Zea z Ministeryium udał się był do Madrytu, zatrzymany został 7 Leguas od Stolicy przy wsi San Agostino, i rozkaz udać się do Burgos; nadto zabrano mu wszystkie listy, które miał, zaś iego towarzysz podróży Margrabia Casa Irujo niedoznał żadney przeszkody i przybył do Madrytu.— Mianowany Posłem na Dworze Saskim były pierwszy Minister P. Zea Bermudez nie wyiechał ieszcze z Madrytu.

### Wielka Brytaniia i Irlandyia.

W d. 1. Grudnia odbyła się u Lorda Kanclerza dwugodzinna Rada w Sprawach Zewnętrznych, obecnymi byli Xiąże Wellington, Hrabia Liverpool, i Harrowby, Sekretarze Stanu Kanning i Peel i PP. Huskinson, Robinson i t. d.

Kompaniia Wschodnio-Indyyska przyczyniła się także do układów handlowych, albowiem zezwoliła, aby należne wypłaty za herbatę przedłużone zostały za porachowaniem procentów. Summa ta wyniesie 3 do 40,000 funt. szterl.

Okręty Francuzkie, pomimo zakazu swoiego Rządu, i wszelkiego czuwania Anglików prowadzą nieustannie handel niewolnikami. Jeden z tych, l'Orphée przeznaczony do Martyniki został w początkach Sierpnia od Angielskiego okrętu Maidstone zatrzymany i zabrany. Znaleziono na tym blisko 700 nieszczęśliwych Negrów; wszyscy prawie byli za szyię i nogi przykuci. Przestrzeń na okręcie w którey byli więzieni nie miała więcey wysokości nad 3 stopy. Drugi okręt Francuzki z 135 nieszczęśliwymi, który podczas ładunku i na morzu utracił Oficerów niebył w stanie kierować

się, widział się zmuszony prosić o pomoc Angielskiego wschodnio-indyyskiego żeglarza, który zaprowadził go do Free Town, gdzie został zasekwestrowany.

Odebrano wiadomości z Rangoon do d. 28. Czerwca. Działania woienne z powodu pory dżdżystéy zostały zawieszone. O pokoiu zupełnie znikła nadzieia.

Aby za pomocą żeglugi okrętami parowemi prędzéy handlować z nowym światem i handel ten daléy rozszerzyć, utworzyło się towarzystwo w Londynie, o którém czytamy co następuie: »Towarzystwo wspomnione zatwierdził akt parlamentowy a Król nadał mu wielkie przywileie. Xiąże Yorku i Xiąże Wellington szczególniey się temże opiekuią. Margrabia Landsdown iest Prezydentem onegoż. Kapitał iego wynosi 600,000 funt. szterl.; na skład wszystkich towarów do Ameryki przeznaczonych wybrano port Valencyia w południowo-zachodniey Irlandyi. Tu zgromadzać się będą z Tamizy, Glasgowa, Liverpoola, Bristolu, Limeryka i Galway ładunki parowemi okrętami, które i z innych mieysc na drodze leżących takowe zabiorą. Z Valencyi wypływać będą okręty parowe pierwszéy wielkości z machinami naywiększéy siły. Jeden w dostateczną ilość materyiałów palnych zaopatrzony prędzéy iak w dniach 14 stanie w Halifax w Nowéy Szkocyi i w Nowym Yorku. Drugi wychodzić będzie regularnie każdego miesiąca, dla udania się przez Maderę i inne wyspy Afrykańskie do Jamaiki, a powracać będzie przez wyspy Bermudzkie i Azorskie. Z Jamaiki będzie innemi okrętami parowemi zrobiony związek z Hawanną, Vera-Cruz i innemi południowo-Amerykańskiemi portami. Związek bezpośredni zostanie między Halifaxem i Quebekiem uskuteczniony, aby posunąć daley żeglugę i handel aż wewnątrz Ameryki północnéy. Nowa Szkocyia i Jamaika będą więc centralnym punktem handlu Anglii z Ameryką południową i północną. Wszystko przewidziano, aby towary i podróżnych z naywiększą szybkością przewozić i przy bezpieczeństwie iakiego zwyczayna żegluga zapewnić nie może. Podróżni znaydą na okręcie towarzystwa wszystkie wygody i przyiemności. Między nieprzerwaną podróżą aż na mieysce ich przeznaczenia, lub krótszemi stacyiami, mogą obierać sobie statki pocztowe dla wypocznienia. Że ten instytut dla handlu wewnętrznego i zewnętrznego Anglii przyniesie korzyści iest rzeczą widoczną, zaś naywiększe pożytki czynić będzie podczas woyny, gdzie ten rodzay przewozu nad wszelkie inne otrzyma pierwszeństwo.

Na kolei żelazney z Stocktonu do Darlingtonu urządzono powóz do przewożenia podróżnych. Płaci się za milę Angielską ieden penny (blisko 3 kraycary).

Gazeta poranna z d. 6. Grudnia zapewnia: Sir Karol Stuart po przybyciu ratifikacyi traktatu Brazyliyskiego, spodziewanego z Lizbony, uda się do Buenos-Ayres, z tamtąd do Chili i Limy — ale nieiako dyplomatyk, lecz iako podróżuiący.

W Londynie wytoczyła się szczególna sprawa przed Lorda Kanclerza; mianowicie dotycze się sporu akcyionaryiuszów teatru Kowent-Garden względem sztuk, które na tymże maią być dawane; iedni chcą krotkochwil i twierdzą, że tylko tym rodzaiem zabawy można mnóstwo ludzi ściągnąć. Inni mniemaią, że ten sposób nie iest godny teatru; potrzeba, mowią oni, prosty smak wystawieniem lepszych sztuk uślachetnić, miasto zepsucia dobrego, przedstawieniem gminnych farsów. Lord Kanclerz znayduie się teraz w przykrém położeniu rozstrzygnienia sporu stron obiedwóch. Mówi ón, iż nieufa sobie, by wydał właściwy wyrok w tey mierze, ponieważ nie w stanie dokładnie przekonać się co zmnieysza lub powiększa dochod teatralny, i na czém zależy pierwszeństwo tancerzy i tancerek, aktorów i figurantów i t. d. Wiadomo, że po kolei wszystkie teatra, wyiąwszy opery włoskiey stawały przed Kanclerzem, aby swoie prózpienia przed nim załatwić, przyczem wyrok iego zawsze opiewał, że sprawy podobne w drodze sądowéy nie dadzą się dobrze ukończyć, lecz między interesowanymi nayłatwiey mogą być załatwione. Lord odłożył tę sprawę na kilka dni i spodziewa się, iż nie przyydzie do wyroku sądowego.

Ilość ięczmienia pod zamknięciem Król. podaią na 300,000 kwarterów, podobna do prawdy, że nieprzewyższa ieszcze 260,000.

## Francyia.

Król Jego Mość przyszedł zupełnie do zdrowia z lekkiéy słabości, na którą był zapadł po polowaniu w Rambouillet.

W mieyscu zmarłego Hrabiego Lacepede, mianował Król P. Constánt Dumeril, Współczłonka Instytutu i Professora w Wydziale lekarskim Paryzkim, Przełożonym Museum historyi naturalnéy.

Dziennik: »Gwiazda« pisze, że w Bajonnie aresztowany został Pułkownik inżynieryi Emy, i pod zasłoną do Pau odprowadzony, wyszedł także rozkaz uwięzienia P. Despaux.

Konstytucyionista mówi, że składka dla dzieci Jenerała Foy i na pomnik wynosiła do d. 9. b. m. 392,243 fran. 25 centy.; lecz do téy summy nie wchodzą różne prywatne składki.

W d. 5. Grudnia wydał Sąd Paryzki wyrok w sprawie o dążność przeciwko Kuryierowi Fran-

cuzkiemu. Po obiaśnieniu Jeneralnego Adwokata obwinionych artykułów tego pisma, aby ie w prawdziwém stawić świetle, zabrał głos onegoż obrońca P. Merilhou. Atoli Preses Sądu nie dał mu ukończyć repliki i Współczłonkowie onegoż udali się do sali radnéy. Po godzinném naradzeniu zasiedli znowu swoie mieysca, i Prezydent wydał wyrok prawie w następuiących słowach:

»Zapatrzywszy się na Arty: 3. Ustawy z d. 17. Marca 1822 i rekwizytoryium Jeneralnego Prokuratora; z uwagi, że większa część obwinionych artykułów Kuryiera względnie swéy formy są bardzo godne nagany, a w gruncie, charakteru Religii Państwa winne uszanowanie naruszaiącego, dostatecznie nie posiadaią; że inne artykuły, chociaż ten charakter istotnie na sobie noszą, lecz nie są licznemi i wyszły wśród okoliczności, które uważać potrzeba za zwalniaiące, któreto zwalniaiące okoliczności są: przywrócenie we Francyi religiynych ustawą niepozwolonych towarzystw i ultramontaniczne przez część Duchowieństwa Francuzkiego prawie publiczne dawane nauki, zdolne zagrażać prawom Tronu i swobodom zaręczonym Konstytucyią: Zatém oświadcza Sąd, że nie masz powodu do zawieszenia, zaleca atoli Wydawcom i Redaktorom Kuryiera z większą postępować oględnością.«

## Prussy.

Oto są wyiątki z postanowień Seymu prowincyy Pruss, i Królewskiéy na nie odpowiedzi: Względem liwerunku, przyiętego przez Seym na lat 4, wyszły iuż rozporządzenia. Postępowanie dla sądów wieyskich odłożone zostało do dalszego rozważenia. Względem stosunków żydów, wydane iuż zostały przepisy przez rozporządzenia przeciw wkradaniu się cudzoziemców. Stany tak w téy mierze się wyraziły: Przez handel z Polską wstrzymywana iest znacznie cywilizacya żydów w prowincyi Prusach, w porównaniu stosunkowém z innemi Prowincyami, gdyż żydzi pruscy odwodzeni są od innych obywatelskich gałęzi zarobku przez szachrowanie (*Schachern*) żydów polskich, należałoby zatém tylko oznaczonéy liczbie tych ludzi handlu dozwolić, i nakazać, aby żaden żyd sług chrześcian nie trzymał, dopókiby stosowna ilość żydowskich sług przy chrześciańskich gospodarstwach się nie znaydowała, nakoniec mieszkania na wsiach wtenczas możnaby tylko żydom dozwolić, ieśli się handlem nie trudnią. — Daléy uczyniły Stany wzmiankę, że w niektórych okolicach liczba żydów tak bardzo się pomnaża, iż zrządzić może upadek kilku chrześciańskich kościołów. — Większa część Deputowanych żądała, aby żydów do woyska brano; mnieysza utrzymywała, że do służby woyskowéy nie są zdatni, i że podatek wykupny iest w tym względzie stósownieyszy. — Proszono także, aby żydzi tylko w wieku męzkim małżeństwo zawierali, przez co zmnieyszyłaby się liczba słabowitych do służby woywoyskowéy niezdatnych. — Odpowiedziano, że na te podania będzie wzgląd miany. — Nałożenie podatków od psów, zostawiono do woli gmin. Zalegaiącym w opłacie do kass ogniowych w miastach litewskich, dozwolone późnieysze do zapłaty termina. Założenie gymnazium w Hohenstein, odłożono do dalszéy rozwagi. W prożbach tyczących się przedmiotów woyskowych, prawie wszystkiego odmowiono. Przyrzeczono zadosyć uczynić prośbom, o zaprowadzenie sędziów poiednawczych. Zniżenie cen soli uznano za niepodobne. Na prośbę, aby się Rząd o zniesienie praw zbożowych angielskich wstawił, uczyniono nadzieię, że prawa te będą zniesione i t. d.

## Rossyia.

Rozkazem Cesarskim do Ministra Skarbu z dnia 31go Listopada wydanym, w celu podniesienia tak ważnego i pożytecznego portu dla handlu Rossyyskiego w Taganrogu rozporządzono, iż dziesiąta część wszystkich podatków cłowych w Taganrogu z summy, nieprzechodzącéy rocznie miliona, ma być obracana dla poprawienia tamecznego portu i budowli potrzebnych dla miasta, odpowiadaiących tamecznemu handlowi.

Z Petersburga donoszą z dnia 26go Listopada. Budowle przedsiewzięte około tuteyszey giełdy, iakoteż urzędu cłowego w Kronsztadzie z pospiechem idą, i iuż kilka milio. Rząd kosztuią. Pakhuzy giełdy iuż od kilka tygodni pokryto. Na przysłą wiosnę będzie budowa wewewnątrz ukonczona, a w iesieni 1826. gotowa na towary. Do tych obszernych budowli przybędą w następnych latach inne i t. d., które w iesieni 1829 maią być ukończone.

Xiążęta Georgiyscy Abaszydsew, Taktokow, Leonidsew, Czełokaiew, Orbelianów, uznani zostali za Xiążąt.

Za pozwoleniem Ministra publicznego Oświecenia, Professor Bukirski, umieszczony przy tuteyszym Uniwersytecie, rozpocznie publicznie w d. 30. t. m. kurs retoryki i literatury w ięzyku Rossyyskim. Jestto pierwsze tego rodzaiu przedsięwzięcie.

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Piotra Pillera.